

Małopolskie partnerstwo instytucji w obszarze rynku pracy, edukacji i szkoleń

Promocja systemu kształcenia ustawicznego w regionie

Główne cele projektu:

- wsparcie polityki kształcenia przez całe życie w Regionie
- rozwój współpracy instytucji z obszaru edukacji, szkoleń, zatrudnienia
- promocję korzyści kształcenia przez całe życie

Szkota zawodowa szkota pozytywnego wyboru -kierunki zmian

Założenia projektowanych zmian
„Kształcenie zawodowe i ustawiczne”
Ministerstwo Edukacji Narodowej

Kraków, 4 marca 2010 r.

Główne cele aktualnych zmian w oświacie:

- wzmocnienie pozycji zawodowej nauczyciela;
- upowszechnienie wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-5 lat, w tym obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci pięcioletnich, zakończonego diagnozą gotowości szkolnej,
- zapewnienie lepszego dostępu do edukacji najmłodszych dzieci przez obniżenie wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego do 6 lat, co umożliwi wykorzystanie potencjału systemu szkolnego dla wyrównywania szans oraz wczesnego odkrywania uzdolnień,

Główne cele aktualnych zmian w oświacie:

- reforma programowa wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego, ukierunkowana na precyzyjny opis efektów kształcenia na każdym etapie edukacyjnym, indywidualizację kształcenia oraz zwiększenie autonomii szkół w kreowaniu procesu kształcenia
- poprawa jakości kształcenia zawodowego oraz zaspokajania specjalnych potrzeb edukacyjnych i ich modernizacja zgodna z programem uczenia się przez całe życie

Główne cele aktualnych zmian w oświacie:

- otwarcie polskiego systemu edukacji na świat, działania na rzecz integracji cudzoziemców w polskim systemie oświaty i wspieranie promocji języka polskiego oraz nauczania polskich dzieci poza granicami Polski,
- zapewnienie wysokiej jakości edukacji przez odbiurokratyzowanie nadzoru pedagogicznego i jasny rozdział zadań między organy prowadzące szkoły oraz organy sprawujące nadzór pedagogiczny.

Cele te zamierzamy zrealizować dzięki:

- świadczeniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej jak najbliżej dziecka/ucznia, w środowisku jego nauczania i wychowania, tj. w przedszkolu, szkole i placówce oświatowej,
- nauczycielowi, który indywidualizuje pracę z uczniem, wspiera go i doradza, zna swoich uczniów i potrafi im pomóc,

Cele te zamierzamy zrealizować dzięki:

- dostosowaniu kształcenia zawodowego i ustawicznego do potrzeb rynku pracy i wymogów gospodarki opartej na wiedzy,
- nowoczesnej i ujednoliconej ofercie edukacyjnej dla placówek edukacyjnych uczących języka polskiego i wiedzy o Polsce poza granicami naszego kraju.

Najważniejsze kierunki działań modernizujących kształcenie zawodowe

Cel główny

**poprawa skuteczności kształcenia
zawodowego oraz realizacja
zobowiązań wynikających z
członkostwa Polski w Unii Europejskiej**

Cele szczegółowe

- podniesienie jakości i efektywności edukacji zawodowej,
- zwiększenie elastyczności uczących się osób w odnalezieniu się na rynku pracy, zgodnie z potwierdzonymi kwalifikacjami,
- zmniejszenie bezrobocia wśród absolwentów szkół prowadzących kształcenie zawodowe młodzieży i dorosłych,

Cele szczegółowe

- zbliżenie rezultatów kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców,
- zwiększenie wpływu pracodawców na kształcenie zawodowe,
- podporządkowanie form kształcenia ustawicznego logice kształcenia się przez całe życie, opartego na mierzalnych i sprawdzalnych efektach kształcenia się dorosłych i potwierdzanych w systemie certyfikowania nabytych umiejętności, wiarygodnego dla partnerów europejskich

Przyczyny wprowadzanych zmian

- potrzeby polskiej gospodarki i rynku pracy,
- strategię rozwoju kraju i regionów,
- zobowiązania Polski jako państwa członkowskiego Unii Europejskiej, które odnoszą się w szczególności do:
 - odnowionej Strategii Lizbońskiej,
 - strategii uczenia się przez całe życie,
 - Europejskich i Krajowych Ram Kwalifikacji,

Przyczyny wprowadzanych zmian

- zobowiązania Polski jako państwa członkowskiego Unii Europejskiej, które odnoszą się w szczególności do:
 - europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET),
 - europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQARF),
 - suplementu EUROPASS,
 - potwierdzania efektów (walidacji) pozaformalnego i nieformalnego uczenia się.

Obszary, w których planuje się wprowadzenie zmian

- klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego,
- system egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe,
- organizacja i struktura kształcenia ogólnego, zawodowego i ustawicznego,
- kształcenie, doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli,
- udział pracodawców kształceniu zawodowym,
- obudowa programowa kształcenia zawodowego.

Projektowane działania

- zintegrowanie kształcenia ogólnego i zawodowego odpowiadającego indywidualnym potrzebom osób uczących się, umożliwiające wyposażenie uczniów w kompetencje kluczowe i rzetelne przygotowanie zawodowe,
- utworzenie przejrzystego systemu kwalifikacji oraz elastycznego systemu egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, uwzględniającego różne konteksty uczenia się: formalny, pozaformalny i nieformalny,

Projektowane działania

- ujednoczenie systemu egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe bez względu na formę uczenia się - szkolną lub pozaszkolną,
- modyfikacja klasyfikacji zawodów „szkolnych”, polegająca na redukcji liczby zawodów na rzecz wyodrębnienia i nazwania poszczególnych kwalifikacji potwierdzanych w ramach egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe,

Projektowane działania

- stopniowo, najlepiej do 2015 roku, stworzenie możliwości oddzielnego potwierdzania przez ucznia w procesie kształcenia każdej wyodrębnionej z zawodu kwalifikacji i uzyskania przez niego dokumentu w postaci certyfikatu poświadczającego określoną kwalifikację (po potwierdzeniu wszystkich wyodrębnionych w zawodzie kwalifikacji uzyskanie przez absolwenta dyplomu oraz suplementu do dyplomu),
- wzmocnienie praktycznego aspektu egzaminu w zawodach na poziomie technikum,

Projektowane działania

- utworzenie z informatyzowanego systemu banku zadań egzaminacyjnych,
- odejście od sesyjności egzaminu (obecnie tylko sesja zimowa i letnia) na rzecz przeprowadzania egzaminów zawodowych w ośrodkach egzaminacyjnych funkcjonujących w trybie całorocznym,
- udział pracodawców w funkcjonowaniu ośrodków egzaminacyjnych zapewniających rzeczywiste warunki środowiska pracy,
- ujednoczenie cyklu edukacyjnego w zasadniczej szkole zawodowej na rzecz kształcenia trzyletniego.

Projektowane działania

- włączenie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w system kursów kwalifikacyjnych dla osób dorosłych, zwłaszcza w zakresie przekwalifikowania i wyposażania w umiejętności zawodowe, zgodne z potrzebami pracodawców,
- tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego (powiaty) branżowych centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego, dla których bazą mogą być centra kształcenia ustawicznego, centra kształcenia Praktycznego oraz szkoły zawodowe dla młodzieży i dla dorosłych.

Przewidywane rezultaty

- zagwarantowanie wszystkim dostępu do wysokiej jakości edukacji oraz podniesienie jakości kształcenia,
- sukcesywne zbliżanie kształcenia zawodowego i rynku pracy,
- spadek bezrobocia wśród absolwentów szkół prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne,
- stosowanie bardziej elastycznych form przygotowania uczniów do radzenia sobie w szybko zmieniających się warunkach społecznych i gospodarczych,

Przewidywane rezultaty

- poprawa, przejrzystość, porównywalność i możliwość przenoszenia kwalifikacji uzyskanych zgodnie z praktykami stosowanymi w poszczególnych państwach członkowskich UE,
- uczynienie szkoły zawodowej szkołą pozytywnego wyboru, otwartą na ustawiczny wymiar edukacji.

Klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego

- Cel:
 - budowa przejrzystego systemu kwalifikacji,
 - budowa elastycznego systemu egzaminów zawodowych, uwzględniającego różne konteksty uczenia się (formalny, pozaformalny i nieformalny),
 - przygotowanie mobilnego absolwenta, realizującego ideę uczenia się przez całe życie.

Spójność krajowej strategii uczenia się przez całe życie mają zapewnić:

- Krajowe Ramy Kwalifikacji - zalecenie Parlamentu Europejskiego w sprawie ustanowienia Europejskich Ram Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (EQF),
- utworzenie wspólnych ram odniesienia, które będą służyć jako mechanizm porównywania między różnymi systemami kwalifikacji i ich poziomami, zarówno w kształceniu ogólnym, jak i w kształceniu zawodowym,

Spójność krajowej strategii uczenia się przez całe życie mają zapewnić:

- poprawa przejrzystości, porównywalności i możliwości przenoszenia kwalifikacji uzyskanych w poszczególnych państwach członkowskich UE,
- każdy poziom kwalifikacji powinien być możliwy do osiągnięcia z wykorzystaniem różnych ścieżek uczenia się i kariery zawodowej,

Klasyfikacja zawodów

W ramach modernizacji kształcenia zawodowego zostaną wyodrębnione

kwalfikacje

możliwe do nabycia w formach

szkolnych i pozaszkolnych,

których potwierdzenie nastąpi w systemie

zewnątrznych egzaminów zawodowych

Klasyfikacja zawodów

Aktualnie klasyfikacja zawiera 208 zawodów, w których kształcenie:

- dookreślone jest typami szkół zawodowych,
 - długością cyklu kształcenia,
 - podbudową programową,
- są wprowadzane na podstawie wniosków właściwych ministrów*

Klasyfikacja zawodów

Przy zmieniających się dynamicznie zadaniach zawodowych zmieniają się również wymagania wobec pracobiorców w zakresie oczekiwanych kwalifikacji

Obserwujemy **ewolucję zawodów i kwalifikacji** funkcjonujących w gospodarce, ich powstawanie oraz zanikanie, co sprawia, że należy poszukiwać efektywniejszych sposobów dostosowania zawodowej oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy.

- Główne przesłanki do podziału zawodów na kwalifikacje to:
 - otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie - umożliwienie progresywnego nabywania osiągnięć edukacyjnych niezależnie od wieku,
 - zapewnienie przejrzystości kwalifikacji i kompetencji dostępnych na krajowym i europejskim rynku pracy,
 - przyjęcie przez rząd RP zaleceń Parlamentu Europejskiego i Rady Europy w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji,

Modyfikacja klasyfikacji zawodów „szkolnych” będzie polegała na:

- grupowaniu i integrowaniu zawodów (redukcji liczby zawodów),
- w zawodach zostaną następnie wyodrębnione i nazwane kwalifikacje, które będą potwierdzane w ramach egzaminów zewnętrznych,
- kwalifikacje te zostaną opisane w nowych podstawach programowych kształcenia w zawodach jako zasób wiadomości, umiejętności i postaw.

Klasyfikacja zawodów

Podział zawodu „szkolnego” na kwalifikacje zawodowe nastąpi w oparciu o tzw.

klasyfikację gospodarczą, czyli
klasyfikację zawodów i specjalności dla
potrzeb rynku pracy

Klasyfikacja zawodów

Łączone będą zawody, w których zadania zawodowe pokrywają się

Klasyfikacja zawodów

Na podstawie analizy zadań zawodowych
oraz po dokonaniu ich grupowania
zostaną wyodrębnione
kwalifikacje zawodowe

Przykład podziału zawodu na kwalifikacje w zawodzie elektryk 724[01]

- montaż i konserwacja instalacji elektrycznych,
- montaż i konserwacja maszyn i urządzeń elektrycznych

Organizacja i struktura szkolnictwa

- zmiany społeczne, gospodarcze i technologiczne, jakie zachodzą w otaczającej nas rzeczywistości, prowadzą do wykreowania nowej roli szkoły zawodowej.
- ma to być szkoła gruntownie kształtująca motywację, wiedzę i umiejętności uczniów tak, aby opuszczały ją osoby przygotowane do podjęcia pracy lub do dalszego kształcenia
- determinantami odnalezienia się na rynku pracy określającymi potencjalne miejsca zatrudnienia są zarówno poziom wykształcenia i związane z nim kompetencje ogólne, jak i wyuczony zawód

Organizacja i struktura szkolnictwa

Absolwent szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe otrzyma:

- **świadcstwo ukończenia szkoły** - dokument określający poziom wykształcenia, (nie potwierdzający kwalifikacji),
- **dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe** wydawany przez okręgową komisję egzaminacyjną po pozytywnym złożeniu egzaminu zawodowego

Wyniki egzaminów końcowych pokazują:

- wyraźną nieefektywność dotychczasowej struktury szkolnictwa, dlatego też:
 - szkoły powinny dążyć do:
 - uzyskiwania wysokich wskaźników zdawalności egzaminów maturalnych i zawodowych,
 - niskich wskaźników niepromowania
 - uczeń, który nie odnajduje się w danym typie szkoły, powinien:
 - dążyć do zmiany kształcenia na bardziej odpowiadające jego predyspozycjom,
 - mieć odpowiednie doradztwo w swojej szkole

Struktura systemu kształcenia ponadgimnazjalnego

Gimnazjum

- liceum ogólnokształcące
 - technikum
- zasadnicza szkoła zawodowa

Struktura systemu kształcenia ponadgimnazjalnego

Nie dokończenie z przyczyn losowych kształcenia w gimnazjum, liceum ogólnokształcącym lub technikum powinno upoważniać do przejścia do tej samej - na której poprzestano - klasy:

gimnazjum lub liceum dla dorosłych

Struktura systemu kształcenia ponadgimnazjalnego

- zakończenie edukacji na którejkolwiek klasie **zasadniczej szkoły zawodowej** może upoważniać do przejścia do przynajmniej **drugiej klasy liceum dla dorosłych**
- kilkakrotne niepromowanie ucznia w gimnazjum lub brak zainteresowania kształceniem w wybranym zawodzie powinny być sygnałem do przejścia do kształcenia odpowiednio w gimnazjum lub liceum dla dorosłych, ewentualnie połączonego z uczestnictwem w zawodowym kształceniu w **formach kursowych**

Struktura systemu kształcenia ponadgimnazjalnego

- w **gimnazjach i liceach dla dorosłych** normą powinien być indywidualny tok nauki, umożliwiający dowolnie przyspieszane tempo klasyfikowania i promowania.
- go **egzaminu maturalnego** powinno się przystępować po ukończeniu technikum, liceum ogólnokształcącego lub liceum dla dorosłych.

Możliwość przystępowania do egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe:

- w trakcie nauki:
 - w zasadniczej szkole zawodowej,
 - w technikum (konkretny zawód może być nabywany w jednym, określonym typie szkoły)
- w innych formach - kursy, rynek pracy:
 - po ukończeniu odpowiednich form kursowych kształcenia ustawicznego,
 - po nabyciu kwalifikacji na otwartym rynku pracy lub za granicą.

Jak organizować kształcenie zawodowe?

- edukacja w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe będzie zamykała rozpoczęty w gimnazjum cykl kształcenia ogólnego,
- dobre wykształcenie ogólne nie tylko wspomaga wykonywanie wyuczonego zawodu, ale także stanowi bazę do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ewentualnej ich zmiany,
- w zasadniczej szkole zawodowej określa się ten sam katalog przedmiotów ogólnokształcących jak dla liceów ogólnokształcących i techników, jedynie z odrębnością wymagań dla języka polskiego, języka obcego i matematyki

Istota tej zmiany wynika:

- z powiązania programowego gimnazjum oraz szkoły ponadgimnazjalnej, co prowadzi do bardziej racjonalnego i do optymalnego zagospodarowania czasu nauki w systemie szkolnym,
- dyrektor szkoły będzie odpowiadał za sposób organizacji pracy szkoły, a w szczególności za to, aby łączne sumy godzin w ciągu cyklu kształcenia z danego przedmiotu były nie mniejsze niż określone w ramowym planie nauczania,
- godziny przeznaczone na poszczególne zajęcia edukacyjne będzie można realizować w blokach,

Istota tej zmiany wynika:

- bloki te będą mogły integrować kształcenie ogólne i teoretyczne zawodowe
- ogólna liczba godzin na kształcenie praktyczne w szkolnych planach nauczania nie będzie mogła być niższa niż:
 - 60% w zasadniczej szkole zawodowej,
 - 50% w technikum,
 - z ogólnej liczby godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe.

Istota tej zmiany wynika:

Realizacja godzin zawodowego **kształcenia teoretycznego** uzależniona będzie od przyjętego przez szkołę sposobu integracji tych godzin z kształceniem ogólnym oraz od zawodu, w którym prowadzone jest kształcenie

Zblokowanie tych godzin spowoduje, że dyrektor szkoły będzie mógł przeznaczyć więcej czasu na **kształcenie praktyczne**

Proponowana organizacja kształcenia

- **Zasadnicza szkoła zawodowa**
- *szkolny plan nauczania*
 - decyzja dyrektora szkoły zawodowej w zakresie kształcenia ogólnego i zawodowego np.:
 - w klasie pierwszej - kształcenie praktyczne może być realizowane 1 dzień w tygodniu u pracodawcy, w centrum kształcenia praktycznego lub w pracowniach szkolnych,
 - w klasie drugiej i trzeciej - kształcenie praktyczne może być realizowane 2 lub 3 dni w tygodniu u pracodawcy, w centrum kształcenia praktycznego lub w pracowniach **szkolnych**.

Proponowana organizacja kształcenia

Technikum

- decyzja dyrektora szkoły - na kształcenie praktyczne powinien przeznaczyć minimum 50% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe.
- w kształceniu ogólnym uczeń będzie obowiązkowo realizował dwa przedmioty na poziomie rozszerzonym, co umożliwi mu dobre przygotowanie do egzaminu maturalnego z tych przedmiotów.

Proponowana organizacja kształcenia

Technikum

- decyzja ta powinna być uzależniona od zawodu, w którym kształci szkoła oraz wynikać z posiadanych możliwości kadrowych i organizacyjnych, a także rozpoznania potrzeb i oczekiwań uczniów.
- w szkole kształcącej w zawodzie np. technik mechanik można zaproponować uczniom zajęcia edukacyjne z matematyki i fizyki w wymiarze rozszerzonym, a także zintegrowanie - zblokowanie części zajęć z fizyki z teoretycznym kształceniem zawodowym w zakresie mechaniki

Organizacja form pozaszkolnych przez szkoły zawodowe

- dla rozwoju różnorodnych form kształcenia ustawicznego istotne jest włączenie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w **system kursów kwalifikacyjnych** dla osób dorosłych, zwłaszcza w zakresie przekwalifikowywania i wyposażania w konkretne umiejętności zawodowe, zgodne z potrzebami pracodawców,
- szkoła realizując **kurs** przygotowuje uczestników do potwierdzania kwalifikacji zawodowych,

Organizacja form pozaszkolnych przez szkoły zawodowe

- edukacja w formach pozaszkolnych, wsparta systemem zewnętrznych egzaminów, pozwoli na pełną integrację form szkolnych i pozaszkolnych oraz zapewni równowagę obu systemów,
- alternatywną formą uzyskania kwalifikacji zawodowych, w stosunku do obecnie istniejącej w systemie szkolnym, może być realizowanie przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe kursów kwalifikacyjnych umożliwiających nabycie kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach ujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego,

Organizacja form pozaszkolnych przez szkoły zawodowe

- szkoły organizują kursy kwalifikacyjne w tych zawodach, w których prowadzą kształcenie lub w zawodach pokrewnych, wykorzystując posiadaną kadre pedagogiczną oraz wyposażenie dydaktyczne,
- od organizatorów kursu wymagana będzie współpraca z pracodawcami w zakresie określania treści programowych dla danego kursu,
- egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe uzyskane w wyniku ukończenia kursu przeprowadzane będą w systemie egzaminów zewnętrznych,
- osoba, która zda egzamin będzie otrzymywała certyfikat kwalifikacji zawodowych i suplement opisujący nabyte umiejętności i kompetencje,

Organizacja form pozaszkolnych przez szkoły zawodowe

- efektywna integracja form szkolnych i pozaszkolnych może zostać zapewniona poprzez tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego (powiaty) branżowych centrów kształcenia zawodowego, dla których bazą mogą być centra kształcenia ustawicznego, centra kształcenia praktycznego oraz szkoły dla młodzieży i dla dorosłych,
- centrum mogłoby pełnić rolę koordynatora działań poszczególnych komórek organizacyjnych wchodzących w jego skład, zapewniając możliwość najlepszego wykorzystania bazy, środków techno-dydaktycznych i zasobów ludzkich.

Proponowana struktura i zadania branżowego centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego

- czteroletnie technika,
- trzyletnie zasadnicze szkoły zawodowe
 - kształcące specjalistów z danej branży,
- formy kursowe kształcenia praktycznego i ustawicznego - branżowe (przygotowujące do egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe),

- gimnazja i licea dla dorosłych, dające możliwość kontynuowania kształcenia wszystkim tym, którzy z różnych przyczyn nie ukończyli edukacji w gimnazjum, liceum, technikum, zasadniczej szkole zawodowej lub zakończyli ją na zasadniczej szkole zawodowej, adresowane do osób dorosłych, mogących jednocześnie uczestniczyć w formach kursowych zawodowego kształcenia ustawicznego (kandydaci byliby przyjmowani - zależnie od poziomu ich wcześniejszego przygotowania - do klas, w których mogą kontynuować dotychczasową naukę),
- ośrodki przeprowadzania branżowych egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe

- Zmiany:
 - Szkoły policealne
 - stopniowe włączanie w system szkolnictwa wyższego (licencjat),
 - przekształcane w formy kursowe
 - Licea profilowane, licea i technika uzupełniające
 - przekształcane w licea dla dorosłych,
 - formy kursowe (technika),
 - lub wygaszon

Zadania branżowego centrum:

- kształcenie w szkołach dla młodzieży,
- kształcenie w szkołach dla dorosłych,
- organizowanie i prowadzenie praktycznej nauki zawodu (w tym praktyk zawodowych),
- kształcenie w formach pozaszkolnych (kursy z zakresu poszczególnych kwalifikacji zawodowych, których organizatorami mogą być szkoły i placówki wchodzące w skład centrum),
- organizowanie doskonalenia nauczycieli kształcenia zawodowego,
- doksztalcanie teoretyczne młodocianych pracowników,

Zadania branżowego centrum:

- przeprowadzanie egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe,
- realizacja zadań z zakresu poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- dbałość - we współpracy z lokalnymi pracodawcami - o jak najlepsze wyposażenie poszczególnych pracowni,
- wyposażone pracownie będą wykorzystywane również jako ośrodek egzaminacyjny upoważniony przez właściwą okręgową komisję egzaminacyjną,
- rozwiązanie spełniające kryterium efektywności ekonomicznej,

Zadania branżowego centrum:

- dzięki swej wieloobszarowości zadaniowej centrum będzie mogło elastycznie reagować na sytuację na lokalnym rynku pracy pod względem doboru oferty kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- organizacja kształcenia zawodowego, będzie integrowała i wykorzystywała potencjał techniczny i kadrowy oraz gwarantowała wysokiej jakości ofertę edukacyjną odpowiadającą na potrzeby rynku pracy.

Potrzebna jest intensywna promocja:

- rozwoju doradztwa zawodowego w gimnazjach,
- tworzenia gimnazjów przy liceach ogólnokształcących,
- tworzenia liceów ogólnokształcących przy gimnazjach,
- tworzenia nowoczesnie zorganizowanych, zintegrowanych z formami kursowymi kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- gimnazjów i liceów dla dorosłych,
- tworzenia branżowych centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego.

Pozyskiwanie i doskonalenie kadry dla szkolnictwa zawodowego

- wprowadzono w 2009 r. elastyczne przepisy, umożliwiające dyrektorowi szkoły, działającemu w porozumieniu z organem prowadzącym, zatrudnianie osób niebędących nauczycielami (specjalistów branżowych) na zasadach określonych w Kodeksie pracy oraz ustalanie wysokości wynagrodzenia na poziomie nauczyciela dyplomowanego,

Pozyskiwanie i doskonalenie kadry dla szkolnictwa zawodowego

- w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, realizowane są projekty konkursowe:
 - *uruchomienie nowego typu studiów podyplomowych dla osób przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych oraz*
 - *opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu,*

Pozyskiwanie i doskonalenie kadry dla szkolnictwa zawodowego

- celem tych działań jest pozyskiwanie nowych osób do zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych, zapoznanie nauczycieli z nowoczesnymi technikami i technologiami oraz rzeczywistym środowiskiem pracy przedsiębiorstwa, jako niezwykle istotnych dla podnoszenia efektywności procesu kształcenia zawodowego

Współpraca szkół z pracodawcami

- nieustanne zmiany społeczne, gospodarcze, techniczne, technologiczne i ekonomiczne powodują:
 - *że zmieniają się wymagania pracodawców pod względem kwalifikacji zawodowych i innych umiejętności absolwentów szkół,*
- obecnie niezbędne jest ciągłe zdobywanie nowej wiedzy i nowych umiejętności, aby móc efektywnie funkcjonować,
- szkoła powinna umożliwić absolwentowi zdobycie kwalifikacji podstawowych dla danego zawodu, aby mógł odnaleźć się na rynku pracy,

Współpraca szkół z pracodawcami

- w toku pracy zawodowej, absolwent powinien kształtować, rozwijać i doskonalić inne kwalifikacje, wynikające z potrzeb przedsiębiorstwa, w którym jest zatrudniony, a także potrzeb krajowego i regionalnego rynku pracy,
- priorytetowym działaniem w zakresie dobrego przygotowania młodzieży do wejścia na rynek pracy jest prowadzenie kształcenia zawodowego, a w szczególności kształcenia praktycznego, w powiązaniu z pracodawcami,
- szkoła i zakład pracy są uzupełniającymi się nawzajem miejscami zdobywania wiedzy,

Współpraca szkół z pracodawcami

- dzięki praktyce młodzi ludzie mogą zdobywać umiejętności i doświadczenie potrzebne do funkcjonowania w przedsiębiorstwie, dając im pierwszy kontakt ze światem produkcji na etapie nauki, daje im się zarazem ważne atuty udanego wejścia na rynek pracy,
- wymaga to jednak skutecznego zachęcenia pracodawców do współpracy ze szkołami,
- kształcenie zawodowe należy do tych obszarów edukacji, które w sposób bezpośredni są powiązane z rynkiem pracy,

Współpraca szkół z pracodawcami

- dlatego też wpływ **pracodawców** na proces kształcenia zawodowego powinien być:
 - wkomponowany w jego planowanie,
 - organizowanie,
 - realizację oraz ewaluację po to,
 - aby do minimum zniwelować rozdźwięk, jaki występuje w relacji

edukacja - rynek pracy

Z tej perspektywy potrzebna jest:

- integracja systemu szkolnego i pozaszkolnego,
- wzmocnienie relacji i współpracy szkół ze środowiskiem pracy pod kątem zapewnienia możliwości kształcenia praktycznego i praktyk zawodowych,
- inwestowania w nauczycieli - praktyków,
- doposażenia techno-dydaktycznego szkół i placówek,
- promowania przykładów dobrych praktyk,
- poszukiwania mechanizmów motywacyjnych aktywizujących włączanie się osób ze środowiska pracy do edukacji,

Z tej perspektywy potrzebna jest:

- wciąż mało satysfakcjonująca współpraca szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami jest podkreślana w przeprowadzanych na potrzeby rynku pracy analizach, raportach z badań i innych opracowaniach, a także poruszana przez środowiska rządowe, samorządowe, organizacje gospodarcze i zawodowe,
- problem dotyczy głównie realizacji praktycznej nauki zawodu w rzeczywistym środowisku pracy, udziału pracodawców w procesie kształcenia i egzaminowania oraz odpowiedniego do potrzeb pracodawców inwestowania w rozwój bazy techno-dydaktycznej szkół,

Z tej perspektywy potrzebna jest:

- mając na uwadze szczególną rolę pracodawców w procesie kształcenia zawodowego, ministerstwo podjęło inicjatywę zawierania porozumień z organizacjami pracodawców, samorządami gospodarczymi, dotyczących współpracy na rzecz poprawy kształcenia zawodowego, w szczególności kształcenia praktycznego,
- porozumienia te zostały usankcjonowane prawnie w ustawie o systemie oświaty (art. 70 ust. 6),

Z tej perspektywy potrzebna jest:

- proponowany zakres współpracy obejmuje m. in.:
 - tworzenie sieci zakładów pracy, w których uczniowie i słuchacze ponadgimnazjalnych szkół prowadzących kształcenie zawodowe będą odbywać kształcenie praktyczne,
 - podniesienie poziomu praktyk zawodowych poprzez wypracowanie, we współpracy szkół z pracodawcami, lub zrzeszeniami branżowymi pracodawców, standardów praktyk w poszczególnych zawodach,
 - wspieranie szkół w zakresie wyposażenia bazy dydaktycznej, w tym w nowoczesne środki dydaktyczne i materiały,

Z tej perspektywy potrzebna jest:

- proponowany zakres współpracy obejmuje m. in.:
 - udział pracodawców w organizowaniu dodatkowych zajęć w formach pozaszkolnych dla uczniów ostatnich klas w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe, zwiększających szansę ich zatrudnienia po ukończeniu szkoły,
 - prowadzenie przez pracodawców doskonalenia zawodowego kadry pedagogicznej szkół.

Spodziewane efekty współpracy z pracodawcami:

- powstanie sieci przedsiębiorstw o najwyższych walorach edukacyjnych,
- uczniowie będą mieli możliwość praktycznego zapoznania się z nowoczesnymi metodami zarządzania, organizacji pracy, stosowaniem i wykorzystaniem nowoczesnych technologii,
- nauczyciele możliwość aktualizacji wiedzy teoretycznej i praktycznej,

Spodziewane efekty współpracy z pracodawcami:

- pracodawcy będą wzbogacać środki dydaktyczne szkół, np. poprzez:
 - przesyłanie im materiałów dotyczących wprowadzanych innowacji,
 - oferowanie i udostępnianie swoich produktów szkołom i placówkom kształcenia praktycznego do wykorzystania podczas zajęć praktycznych,
- włączanie się w pozaszkolne formy kształcenia prowadzone dla uczniów ostatnich klas szkół kształcących zawodowo, przygotowujące do poszukiwania i podjęcia pracy,

Spodziewane efekty współpracy z pracodawcami:

- podjęcie współpracy przez pracodawców na rzecz poprawy jakości kształcenia zawodowego:
 - dać młodzieży takie przygotowanie do pracy, które znajdzie uznanie u wszystkich pracodawców,
 - sprosta wyzwaniom stawianym przez europejski rynek pracy

UWAGI:

- porozumienia zawierane na poziomie lokalnym,
- aby zabezpieczyć swoim uczniom realizację praktycznej nauki zawodu, szkoły muszą mocno aktywizować swoje działania zawierając umowy o współpracy ze znanymi na rynku pracodawcami,
- prowadzić skuteczną formę promowania szkoły w lokalnym środowisku, przyciągającą lepszych uczniów oraz nauczycieli,
- spodziewany efekt:
 - uczniowie ze szkół współpracujących z pracodawcami mogą łatwiej znaleźć pracę,
 - szybciej adaptować się do wykonywania zawodu,

UWAGI:

- pracodawcy mogą wykorzystać doświadczenia zdobyte we współpracy ze szkołą do szkolenia własnych pracowników i ich rozwoju zawodowego,
- bez współpracy z pracodawcami szkoły nie mają szansy kształcić w zawodzie w rzeczywistych warunkach pracy, a przede wszystkim nie mają szansy zapoznać uczniów z najnowszymi i najbardziej kosztownymi technologiami,
- współpraca szkół i pracodawców, chociaż z roku na rok jest coraz efektywniejsza nadal napotyka pewne bariery, choć przecież jest korzystna dla obu stron,
- dla szkoły oznacza możliwości dostosowania treści kształcenia do potrzeb pracodawców, dostępu do nowoczesnych technik i technologii,

UWAGI:

- dla przedsiębiorców to szansa na zapoznanie ze swoimi produktami jako nowościami technologicznymi, a docelowo - na pozyskanie wysoko wykwalifikowanych pracowników,
- współpraca środowisk edukacyjnych, pracodawców i partnerów społecznych jest konieczna dla wysokiej jakości kształcenia zawodowego
- podejmowane są działania mające na celu zachęcenie pracodawców do udziału w procesie kształcenia zawodowego, także poprzez stworzenie mechanizmów finansowych, które wspierają pracodawców podejmujących współpracę z instytucjami edukacyjnymi w zakresie kształcenia zawodowego,

UWAGI:

- jednym z takich mechanizmów jest dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia zawodowego młodocianych pracowników, wypłacane z funduszu pracy. Dokonuje się ono na podstawie art. 70b ustawy o systemie oświaty i uzależnione jest od formy kształcenia i czasu jego trwania,
- kwoty dofinansowania podlegają także waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, jeżeli wskaźnik ten w okresie od roku kalendarzowego, w którym przeprowadzona była ostatnio waloryzacja, wynosi co najmniej 105%,

UWAGI:

- w roku 2009 kwoty dofinansowania były waloryzowane wskaźnikiem 105,7% i wynosiły:
 - w przypadku przyuczenia do wykonywania określonej pracy - miesięcznie 253,68 zł,
 - przypadku zawodów o 24-miesięcznym cyklu kształcenia - 4848,46 zł,
 - w przypadku zawodów o 36-miesięcznym cyklu kształcenia - 8080,76 zł.

UWAGI:

ist jako organy prowadzące szkoły otrzymują z budżetu państwa część oświatową subwencji ogólnej przeznaczoną na finansowanie zadań szkolnych, a jednym z tych zadań jest prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe, w ramach którego realizowana jest praktyczna nauka zawodu, także poza szkołą - bezpośrednio u pracodawców.

Aby zapewnić organom prowadzącym odpowiednie środki na realizację zadań związanych z kształceniem zawodowym, sukcesywnie zwiększana jest stosowana przy podziale części oświatowej subwencji ogólnej waga P8

W roku 2009 wzrosła ona z 0,15 do 0,17, a w roku 2010 do 0,19

UWAGI:

- W ramach subwencji oświatowej pracodawcom, z którymi szkoły zawarły umowy na realizację praktycznej nauki zawodu, organy prowadzące refundują:
 - wynagrodzenia instruktorów praktycznej nauki zawodu prowadzących zajęcia praktyczne z uczniami - do wysokości minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela kontraktowego posiadającego dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego (w roku 2009 - 1516 zł),

UWAGI:

- dodatek szkoleniowy dla instruktorów praktycznej nauki zawodu prowadzących zajęcia praktyczne
 - w wysokości nie mniejszej niż 10% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku (w roku 2009 - nie mniej niż 332 zł),
- koszty odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej, niezbędnej na danym stanowisku szkoleniowym, przydzielonym uczniom na okres zajęć praktycznych u pracodawcy w danym roku szkolnym - do wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia (w roku 2009 - do wysokości 664 zł),

UWAGI:

- dodatek szkoleniowy dla opiekuna praktyk zawodowych, nie niższy niż 10% przeciętnego wynagrodzenia, o ile opiekun ten nie został zwolniony od świadczenia pracy (w roku 2009 - nie niższy niż 332 zł),
- premię dla opiekuna praktyk zawodowych, którą może on otrzymać od pracodawcy za okres prowadzenia praktyk zawodowych, w wysokości nie niższej niż 10% przeciętnego wynagrodzenia (w roku 2009 - nie niższą niż 332 zł).

UWAGI:

Podjęte działania są istotne w kontekście
założenia systemowego,
mówiącego że kształcenie zawodowe,
a w szczególności
kształcenie praktyczne,
prowadzone będzie w ścisłym powiązaniu
z pracodawcami

UWAGI:

Kolejnymi działaniami podejmowanymi w obszarze szkola i pracodawcy będzie przede wszystkim:

- kontynuowanie debaty społecznej w zakresie wspólnego podejmowania działań i rozwiązywania problemów dotyczących podnoszenia jakości kształcenia zawodowego,
- kontynuowanie podpisywania porozumień z organizacjami pracodawców, samorządami gospodarczymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie kształcenia praktycznego uczniów,
- udział pracodawców różnych branż w tworzeniu sieci ośrodków egzaminacyjnych oraz uczestnictwo w komisjach egzaminacyjnych.

Programy kształcenia zawodowego i egzaminy zawodowe

Reforma programowa

- korelacja kształcenia ogólnego z kształceniem zawodowym obejmująca także kompetencje kluczowe,
- podstawa programowa kształcenia ogólnego i podstawy programowe kształcenia w zawodach mają się wzajemnie uzupełniać
 - » w dążeniu do celu, jakim jest zapewnienie absolwentom możliwości dalszego kształcenia i funkcjonowania na rynku pracy (zmieniające się zawody)

Programy kształcenia zawodowego i egzaminy zawodowe

Reforma programowa

Ponieważ na rynku pracy:

- tworzą się nowe zawody,
- istniejące znikają z rynku pracy

dlatego niezbędna jest:

- » gotowość pracownika do ciągłego doskonalenia i modyfikowania swoich kwalifikacji - aktywny udział w procesie kształcenia się przez całe życie

Szkoła zawodowa:

- musi przygotować swoich absolwentów tak, by byli w stanie sprostać nowym wyzwaniom,
- wyposażyć ich w solidne i elastyczne kwalifikacje zawodowe,
- w logiczny i przekonujący sposób powiązać treści kształcenia zawodowego z budowanym od szkoły podstawowej fundamentem kształcenia ogólnego, które stanowić będzie bazę do opanowania nowych kwalifikacji

Celem kształcenia w szkole zawodowej jest:

- przyswojenie przez uczniów określonego zasobu wiadomości na temat faktów, zasad, teorii i praktyki,
- zdobycie przez uczniów umiejętności wykorzystania posiadanych wiadomości podczas wykonywania zadań (zawodowych) oraz rozwiązywania problemów,
- kształtowanie postaw uczniów warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie, w tym także w życiu zawodowym,

- zakres wiadomości, umiejętności oraz postaw, w które szkoła zawodowa powinna wyposażyć swoich uczniów, jest określony przez dokumenty:
 - podstawę programową kształcenia ogólnego,
 - podstawy programowe kształcenia w zawodach
- korelacja między kształceniem ogólnym i zawodowym,

na przykład:

- podkreślana w podstawie programowej kształcenia ogólnego konieczność kształtowania umiejętności pracy zespołowej (jedna z tzw. europejskich kompetencji kluczowych) jest w oczywisty sposób przydatna przy stanowisku pracy,

Podstawy programowe:

- kształcenia w zawodzie:
 - zostaną sformułowane w języku efektów kształcenia,
 - nastąpi bezpośrednie odniesienie do Europejskich Ram Kwalifikacji,
- kształcenia ogólnego:
 - opisują najważniejsze zadania zawodowe, które powinien umieć zrealizować absolwent szkoły,
 - wskazują na postawy, których kształtowanie jest szczególnie istotne dla wykonywania zawodu,

Podstawy programowe:

- wymagania szczegółowe podzielona na dwie części:
 - w części A opisane są wymagania ogólnozawodowe:
 - wiadomości oraz umiejętności, które są wspólne dla opisywanego zawodu oraz dla grupy zawodów pokrewnych,
 - opisane kompetencje absolwentów, które nie utracą aktualności w przypadku zmiany zawodu na pokrewny,

Podstawy programowe:

- w części B opisane są wymagania szczegółowe:
 - kwalifikacje właściwe dla opisywanego zawodu,
 - dla każdej ze wskazanych kwalifikacji, wymagania odnoszą się do wiadomości oraz umiejętności, które powinien opanować przeciętny uczeń na koniec etapu kształcenia,
- podstawa programowa kształcenia w zawodzie ma tak opisywać wyodrębnione kwalifikacje, aby stanowić jednocześnie:
 - **standard wymagań egzaminacyjnych dla poszczególnych, wyodrębnionych kwalifikacji**

W jaki sposób szkoły przełożą podstawę programową kształcenia w zawodzie na realizowany program nauczania?

- zależeć to będzie od ich innowacyjności i kreatywności,
- stopnia zaangażowania pracodawców w proces kształcenia,

W jaki sposób szkoły przełożą podstawę programową kształcenia w zawodzie na realizowany program nauczania?

- opracowane w szkole programy nauczania dla zawodów mogą przybierać układ treści o strukturze:
 - **przedmiotowej**, w których są wyodrębnione teoretyczne przedmioty zawodowe odpowiadające określonym dziedzinom wiedzy oraz przedmioty, w ramach których realizowana jest praktyczna nauka zawodu,
 - **modułowej**, w których wyodrębnione zostały moduły i jednostki modułowe integrujące teorię z praktyką z różnych dziedzin wiedzy i działów techniki

Organizacja przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe

- egzamin zawodowy - egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, który ocenia poziom opanowania przez absolwentów szkół prowadzących kształcenie zawodowe wiadomości i umiejętności właściwych dla danego zawodu,
- działania związane z modernizacją systemu zewnętrznych egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe,

Organizacja przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe

- Wprowadzane zmiany będą polegać głównie na:
 - możliwości oddzielnego potwierdzania przez ucznia w procesie kształcenia każdej wyodrębnionej z zawodu kwalifikacji,
 - uzyskania przez niego dokumentu w postaci certyfikatu potwierdzającego określoną kwalifikację,
 - po potwierdzeniu wszystkich wyodrębnionych kwalifikacji w zawodzie absolwent szkoły uzyska dyplom oraz suplement do dyplomu.

Organizacja przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe

W ramach proponowanych zmian nastąpi:

- wzmocnienie praktycznego aspektu egzaminu w zawodach na poziomie technikum,
- utworzenie z informatyzowanego systemu banku zadań egzaminacyjnych,
- odejście od sesyjności egzaminu na rzecz przeprowadzania egzaminów zawodowych w ośrodkach egzaminacyjnych funkcjonujących w trybie całorocznym,

Organizacja przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe

- likwidacji ulegnie system egzaminów na tytuły zawodowe, organizowanych i przeprowadzanych przez państwowe komisje egzaminacyjne,
- ujednoczenie systemu egzaminów zawodowych bez względu na formę uczenia się - szkolną czy pozaszkolną.

Udział pracodawców w systemie egzaminacyjnym

- w tworzeniu ośrodków potwierdzających kwalifikacje zawodowe poprzez aktywne uczestnictwo:
 - organizacji pracodawców,
 - stowarzyszeń zawodowych,
 - samorządów gospodarczych,
 - indywidualnych pracodawców,
- którzy chcieliby uczestniczyć w przygotowaniu pracowników zgodnie z własnymi potrzebami,
- zapewniających rzeczywiste warunki środowiska pracy.